

Kasper Jørgensen

Sammenhæng mellem ADHD og demens i familien

Forældre til personer med ADHD har ca. 34 % øget risiko for at få en demensdiagnose sammenlignet med forældre til børn uden ADHD. Også bedsteforældre, onkler og tanter til personer med ADHD har øget risiko for demens, om end sammenhængen er svagere end for førstegradsslægtninge.



Det viser et landsdækkende svensk registerstudie med mere end 7,8 millioner deltagere. Årsagen til sammenhængen mellem ADHD og demens er indtil videre uafklaret.

Attention-deficit/hyperactivity disorder (ADHD) og demenssygdomme er umiddelbart to vidt forskellige typer af sygdomme.

ADHD er en udviklingsforstyrrelse karakteriseret ved koncentrationsvanskeligheder, hyperaktivitet og impulsivitet, der typisk diagnosticeres i børne- eller ungdomsårene, hvorimod flertallet af demenssygdomme er neurodegenerative sygdomme, der langt overvejende rammer ældre mennesker. Alligevel ser der ud til at være en form for sammenhæng mellem de to sygdomsgrupper.

Første- og andengradsslægtninge



En forskergruppe fra Karolinska Institutet i Stockholm har undersøgt sammenhængen mellem de to sygdomme via et landsdækkende registerstudie. Som udgangspunkt så forskerne på forekomsten af ADHD blandt alle personer født i perioden 1980 til 2001.

Det drejer sig om godt 2,1 millioner mennesker i alderen 18 til 28 år, hvoraf 3,2 % var blevet diagnosticeret med ADHD. Dernæst identificerede forskerne mere end fem millioner biologiske slægtninge – både førstegradsslægtninge som forældre og andengradsslægtninge i form af bedsteforældre, onkler og tanter – og undersøgte forekomsten af demensdiagnoser blandt disse.

Stærk sammenhæng med Alzheimer

I gruppen af forældre var der knap 3,800 personer diagnosticeret med demens, hvoraf godt 3,000 havde Alzheimers sygdom. Forældre til personer med ADHD havde ca. 34 % øget risiko for en demensdiagnose sammenlignet med forældre til personer uden ADHD (hazard ratio 1,34; 95 % konfidensinterval 1,11 til 1,63).

For Alzheimers sygdom så man en endnu stærkere sammenhæng: forældre til personer med ADHD havde ca. 55 % øget risiko for Alzheimer (hazard ratio 1,55; 95 % konfidensinterval 1,26 til 1,89). Også bedsteforældre til personer med ADHD havde øget risiko for demens, men sammenhængen var knap så stærk (hazard ratio 1,10; 95 % konfidensinterval 1,08 til 1,12). Blandt onkler og tanter til personer med ADHD så man en ikke-signifikant tendens til øget risiko for demens.

Fælles genvarianter?

Da der er tale om et observationsstudie, er det ikke umiddelbart muligt at sige noget sikkert om årsagen til den påviste sammenhæng mellem ADHD og demens. Men forskerne skitserer forskellige hypoteser.

For det første kan der være en underliggende genetisk forbindelse – for eksempel via genvarianter, der kunne øge risikoen for begge sygdomsgrupper, også kaldet *pleiotropiske* varianter.

Hypotesen støttes af, at sammenhængen er markant stærkere blandt førstegradsslægtninge sammenlignet med andengradsslægtninge til personer med ADHD. Men præcist hvilke gener, det skulle dreje sig om, ved man ikke.

Fælles risikofaktorer?

For det andet kunne sammenhængen måske forklares mere indirekte ved fælles risikofaktorer knyttet til livsstil, helbredsforhold eller miljø, der øger risikoen for begge sygdomsgrupper. Både ADHD og demenssygdomme kunne fx tænkes at have en social slagside, betinget af et særligt opvækstmiljø eller en u hensigtsmæssig livsstil.

Denne hypotese svækkes af, at både ADHD og demenssygdomme rammer bredt i befolkningen, hvilket gør det vanskeligt at pege på specifikke livsbetingelser som en fælles risikofaktor.

For det tredje kunne sammenhængen måske skyldes, at en del forældre med demens har haft udiagnosticeret ADHD, hvilket kunne forringe deres forældreevne og øge risikoen for ADHD hos barnet – eller omvendt at ADHD hos barnet medfører et kronisk øget stressniveau hos nogle forældre, hvilket så kunne påvirke demensrisikoen på langt sigt.

Men det bliver meget spekulativt, så konklusionen bliver nok engang: der er behov for mere forskning i emnet.

Zhang L, Du Rietz E, Kuja-Halkola R, Dobrosavljevic M, Johnell K, Pedersen NL, et al. Attention-deficit/hyperactivity disorder and Alzheimer's disease and any dementia: A multi-generation cohort study in Sweden. *Alzheimer's & dementia*. 2021 (online ahead of print)

[PubMed](#)



Oprettet: 26. oktober 2021